

Nr 1024

Av herr Engkvist m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 67, angående undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige.

(Lika lydande med motion nr 790 i Första kammaren)

Osby samskola startades som privat realskola 1906, fick examensrätt 1910 och upptog 1916 internatverksamhet för pojkar och flickor. Skolan har fyllt funktionen som ortens reguljära realskola samtidigt som elever mottagits vid elevhem knutna till realskolan. Antalet elever har de senaste åren uppgått till över 400, varav ca 130 internatelever. Internatet har alltså på realskolestadiet fungerat på samma sätt som ett elevhem vid en allmän skola.

Osby köping har lämnat bidrag till skolan samt, liksom grannkommunerna, erlagt terminsavgifterna för elever från kommunen.

Läsåret 1967/68 startade skolan privat gymnasium. I samband därmed upprustades elevhemmen och skolbyggnaden. Skolan har nu tre stora elevhem av god standard. I fråga om undervisningsmateriel är standarden väl jämförbar med andra gymnasier.

Även om skolan har varit privat och drivits i form av aktiebolag har den haft en bred förankring i bygden med flera hundra aktieägare, som dock aldrig fått någon utdelning. I samband med starten av gymnasiet övertog emellertid kommunen aktierna i bolaget genom köp, som närmast bör anses som en donation, varför skolan nu bör betraktas som kommunal.

Skolan har vid internatet mottagit elever från glesbygder, utlandssvenska elever samt andra elever som haft behov av inackordering. Skolan har alltid försökt hålla så låga internatavgifter, att så långt möjligt ekonomiska skäl icke skulle utgöra hinder för placering vid skolan av elever, som varit i behov av inackordering. Som även departementschefen vitsordar i förslaget till riksdagen 1962 om statsbidrag till internatgymnasium i Osby, har Osby samskola utgjort en väl fungerande internatskola.

Osby är i många avseenden lämpligt för placering av elevhem. Ur miljösynpunkt torde en mindre ort vara att föredra framför storstäder, vilket många föräldrar anser väsentligt. Denna fördel kompletteras för Osbys del med goda kommunikationer och läge i södra Sverige, där stort behov av elevhem föreligger.

Det stora antalet förfrågningar visar, att skolan, efter statsunderstöd,

kan räkna med en god rekrytering från alla kategorier av elever. Förutom internatelever avser skolan ta emot elever från Osby köping.

Det väsentliga skäl, som anförts mot gymnasiet, har varit svårigheten för den regionala planeringen. De fördelar, som står att vinna, bör emellertid kunna motivera någon form av samordnad lösning. Detta bör underlättas av att skolan ägs av Osby köping. I stället för privat drift kan skolan drivas kommunalt, t. ex. som filialgymnasium. En sådan lösning torde vara av intresse att pröva just i Osby med tanke på de där befintliga elevhemmen och skollokalerna.

Betydande investeringar, nybyggnadsvärdet beräknat till ca 5 milj. kr., finnes nedlagda i skolbyggnad med aula, gymnastikhus och elevhem. Till uppförandet av det nyaste elevhemmet har statsbidrag utgått med 300 000 kr. De senaste åren har med sikte på övergången till gymnasium enligt 1962 års riksdagsbeslut omfattande nyinvesteringar gjorts för modernisering och allmän upprustning.

Näringslivet på orten, som bl. a. omfattar ett tiotal medelstora, expanderande företag, har vid rekrytering av specialutbildad arbetskraft utifrån, som varit nödvändig för expansionen, haft starkt stöd av att gymnasium utlovats och att därmed också garantier skapats för bibehållandet av den väl utbyggda yrkesskolan vid sidan av lantbruks- och lantushållsskolorna. I förlitandet på goda rekryteringsmöjligheter tack vare ett väl utbyggt skolväsende utöver grundskolan, har man vågat planera och investera för fortsatt expansion.

Kommunen har i motsvarande grad planerat och investerat i förlitande på skolväsendets och därmed företagens fortsatta tillväxtmöjligheter. Därmed har de krav framtiden beräknas ställa på Osby som centralort i det ur befolkningspolitisk synpunkt väsentliga kommunblocket för nordöstligaste Skåne också bedömts möjliga att uppfylla.

Hänsynen till de stora ekonomiska värden, som konstaterats beroende av gymnasiets tillkomst, var anledningen till att skolan efter enhälligt kommunalt beslut startade gymnasium redan hösten 1967, då avtappningen på realskolestadiet skapade förutsättningar för detta. Oavsett när och hur det löfte som ligger i 1962 års riksdags beslut om gymnasium fullföljs, finner kommunen det därför också ofrånkomligt att fortsätta det redan startade gymnasiet. Skolan planerar fr. o. m. läsåret 1968/69 med användande av korrespondensstudiematerial övergå till självverksamhetsfrämjande undervisningsmetoder av en utformning, som dels är i linje med målsättningen för det nya gymnasiet, dels medför betydande besparingar i lärarinsats.

Det måste klart ligga i det allmännas intresse att tillvarata de stora investeringar, som sålunda finnes nedlagda i skola och elevhem såväl som i näringsliv och samhälle, yrkesskolor inbegripna.

Vad elevhemmen beträffar kan dessa uppenbarligen med anknytning till gymnasiet minska behovet av den nybyggnation av elevhem, som departementschefen i propositionen anger behövlig. Samtidigt kan de också medverka till förstärkning av elevunderlaget vid gymnasiet i Älmhult med tanke på de ytterligare linjer och grenar, som finnes där. En samordning mellan de två gymnasierna varav Osbys med elevhem och med befolkningsgeografiskt mycket goda förutsättningar att om så bedöms lämpligt tillföras ytterligare elevomland, ger ett väsentligt större elevunderlag och därmed också möjlighet till en rikare ämnesdifferentiering och ökade valmöjligheter.

Vad skolinvesteringarna beträffar, däri inbegripet övriga skolor utöver grundskolan, så tillvaratages dessa värden givetvis bäst, om de som planerat samordnas med den utlovade gymnasieskolan.

En på lämpligt sätt utformad samplanering kan också spara det allmänna betydande kostnader och eleverna tid och krafter beträffande skolskjutsar. Enbart eleverna från Osby köping sparas över 300 mil dagligt resande.

Riksdagsbeslutet 1962 har uppfattats som ett löfte till orten att få ett gymnasium. Såväl kommun som näringsliv har baserat sin planering och gjort väsentliga investeringar i förlitan på detta löfte. Dessa investeringar kan endast bli effektivt utnyttjade, om det underlag för ortens servicestandard som gymnasiet utgör, garanteras bestå.

Av anförda skäl hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts prop. nr 67/1968 med hänsyn till 1962 års riksdagsbeslut angående internatgymnasium i Osby måtte besluta

1. att statsbidrag skall utgå till gymnasium och elevhem i Osby, och

2. hemställa till Kungl. Maj:t att efter utredning besluta om gymnasiets utformning och ställning inom den regionala planeringen.

Stockholm den 28 mars 1968

Gunmar Engkvist (s)   *Arvid Nilsson (fp)*   *Harald J. Skoglösa (cp)*
i Lönsboda

Börje Nilsson (s)   *Gusti Gustavsson (s)*   *Sigfrid Löfgren (fp)*
i Kristianstad

Ove Nordstrandh (h)   *Jöns Nilsson (h)*   *Gösta Sterne (fp)*
i Bästekille